

it escapes during such an operation... It is in this art, of communicating the ancient poet's ideas with force and energy equal to his own, that Dryden has so completely exceeded all who have gone before, and all who have succeeded him» (p. 43).

Walter Scott's assessment remains as solidly grounded now as when it was originally written. Robin Sowerby has provided a fine interpretative introduction to a classic Roman poet and a classic English translator of that poet. The Bristol edition of the Dryden *Aeneid* will become an invaluable resource for students and teachers of classical and English literature, for which we owe all those involved in its production a vote of thanks.

JOHN E. REXINE
Colgate University

Luciani opera, recognovit brevique adnotatione critica instruxit M. D. Macleod, tomus IV Libelli 69-86, Oxonii E Typographeo Clarendoniano 1987. Σελ. XXIII +517.

Ὁ παρῶν IV τόμος περιλαμβάνει τὰ ἔργα (libelli) τοῦ Λουκιανοῦ ὑπ' ἀριθ. 69 Ποδάγρα, 70 Ἑρμώτιμος ἢ Περί αἰρέσεων, 75 Πρὸς τὸν εἰπόντα Προμηθεὺς εἰ ἐν τοῖς λόγοις, 72 Ἀλκυῶν ἢ Περί μεταμορφώσεων, 73 Πλοῖον ἢ Εὐχαί, 74 Ὠκύπους, 76 Κυνικός, 77 Νεκρικοὶ διάλογοι, 78 Ἐνάλιοι διάλογοι, 79 Θεῶν διάλογοι, 80 Ἐταιρικοὶ διάλογοι καὶ τὰ νόθα 82. Φιλόπατρις ἢ Διδασκόμενος, 83 Χαρίδημος ἢ Περί κάλλους, 84 Νέρων, 85 Ἐπιγράμματα καὶ 86 Τιμαρίων ἢ Περί τῶν κατ' αὐτὸν παθημάτων. Τὰ κείμενα τῶν μὴ γνησίων ἔργων, 75 Libanii Πρὸς Ἀριστείδην περὶ τῶν ὀρχηστῶν καὶ 81 Ἐπιτολαί δὲν καταχωρίζονται εἰς τὸν τόμον.

Εἰς τὸν λατινικὸν πρόλογον τοῦ τόμου ὁ M. D. Macleod εἰς σελ. IX-XX ἀναφέρεται ἀρχικῶς εἰς τὰ ἐσχάτως εὐρεθέντα ἐν Αἰγύπτῳ δύο ἀποσπάσματα Λουκιανῶν ἔργων, ἐν παπυρικῶν τοῦ II μ.Χ. τοῦ ἔργου 72 Ἀλκυῶν καὶ δευτέρου χαρτῶν τοῦ IV αἰ. τοῦ ἔργου 39 Λούκιος ἢ Ὀνος. Τοῦ δευτέρου τούτου ἀποσπάσματος τὰς διαφόρους γραφὰς καταχωρίζει ὁ συγγραφεὺς ἐν τῷ προλόγῳ πρὸς συσχετίσιν πρὸς τὰς δημοσιευθείσας ἤδη ἄλλας εἰς τὸν II τόμον τῆς σειρᾶς.

Εἶτα ἀσχολεῖται μὲ τὴν χειρόγραφον παράδοσιν τῶν ἔργων 69-86 τοῦ IV τόμου. Ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν κωδίκων τῆς χειρογράφου παραδόσεως καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐνδείξεων τῆς πληρότητος ἢ παραλείψεων, τῆς σειρᾶς ἀναγραφῆς τῶν ἔργων καὶ τῶν κενῶν, ἐκ τῆς διατυπώσεως τοῦ τίτλου ἐκάστου ἔργου ἢ παραλείψεως καὶ ἐκ ποικίλων παλαιογραφικῶν ἐνδείξεων καὶ ἐκ συναφῶν χαρακτηριστικῶν ὁ MDM πεῖθεται ὅτι οἱ κώδικες διακρίνονται εἰς δύο ὁμάδας, τὴν γ καὶ τὴν β, προερχομένας ἐκ κοινοῦ ὑπαρχετύπου. Οἱ νόθοι ἔχουν διάφορον παράδοσιν. Ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει περαιτέρω τὴν ἐξέλιξιν τῆς παραδόσεως ἐκάστου ἔργου ἢ ὁμάδος ἔργων καὶ διαπραγματεύεται περὶ τῶν ἐνδείξεων τῆς

γνησιότητος ἢ μὴ ἐκάστου. Τὰ μὴ ἀνήκοντα εἰς τὸν Λουκιανὸν ἔργα 75 καὶ 81 παραλείπονται ἀπὸ τὸν τόμον, ἐνῶ αἱ ἀπομιμήσεις, ὧν διαπιστοῦνται τὸ νόθον, καταχωρίζονται.

Ἐπακολουθεῖ τὸ κείμενον τῶν ἔργων, σελ. 1-470, παρατίθενται τὰ διορθώ-
 τέα τῶν τόμων I, II καὶ III, σελ. 471-474, καὶ ἔπεται ὁ πίναξ ὀνομάτων καὶ λέξεων
 δίστηλος, σελ. 475-517.

Εἰς τὸ σύντομον, ἀλλ' ἐπαρκῆς ὑποσελίδιον κριτικὸν σημείωμα δίδονται
 εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστου καταχωριζομένου ἔργου πληροφορία περὶ τῶν χειρογρά-
 φων διὰ τῶν ὁποίων παραδίδεται τὸ κείμενον τοῦ ἔργου τούτου, περὶ τῶν τυχόν
 ὑπαρχουσῶν σημειώσεων εἰς τὴν ὥαν ἢ διορθώσεων καὶ ἐνδεχομένως καὶ σχετικαὶ
 βιβλιογραφικαὶ παραπομπαί. Ἀναγράφεται ἐπίσης καὶ ἡ ἐν τοῖς χφφ. διατύπω-
 σις τοῦ τίτλου ἢ ἡ παράλειψις του εἰς τινὰς περιπτώσεις. Αἱ διάφοροι γραφαὶ
 τῶν χφφ. καὶ αἱ εἰκασίαι τῶν παλαιότερων ἐκδοτῶν καὶ τῶν λογίων παρέχονται
 ἐν μέτρῳ. Ἀναγράφονται δὲ ἐπίσης καὶ αἱ συσχετίσεις ὀρισμένων λέξεων ἢ
 φράσεων τοῦ κειμένου ἄλλοθεν εἰλημμένων εἴτε αὐτολεξεῖ εἴτε κατὰ διασκευὴν
 πρὸς τὸν ἐξ οὗ ἔχουν ληφθῆ συγγραφέα καὶ τὸ ἔργον.

Τὸ Λουκιανεῖον κείμενον τοῦ τόμου ἔχει συντεθῆ κατὰ τρόπον ἱκανοποιη-
 τικὸν μὲ ἐπιτυχή ἐπιλογὴν γραφῶν ἐκ μέρους τοῦ MDM, παρετήρησα ὅμως,
 ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἐνιαχοῦ ἔχει γραφᾶς ὄχι τὰς δοκιωτέρας, καίτοι ἀπὸ τὸ κρι-
 τικὸν σημείωμα προκύπτει ὅτι θὰ προετίμα γραφὴν ἑτέραν. Εἰς τὸ ἔμμετρον
 δραμάτιον 69 Π ο δ ἄ γ ρ α δίδεται καὶ ἐπισκόπησις μετρικὴ τῶν χορικῶν καὶ
 μάλιστα ἐν συναρτήσει πρὸς τὸ μέτρον τῶν στίχων τοῦ ποιητοῦ οὐτινος οἱ στί-
 χοι παρφδοῦνται.

Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τοῦ χωρισμοῦ τῶν λέξεων εἰς τὸ τέρμα τοῦ στίχου
 ἴσχυε διὰ τὰ Ἑλληνικὰ κείμενα ἀνέκαθεν εἰς τὰς ἐκδόσεις καὶ τῆς Ὁξφόρδης
 καὶ τῆς Λειψίας ὁ παλαιὸς κανὼν νὰ χωρίζονται αἱ λέξεις κατὰ συλλαβὰς. Εἰς
 τὸ παρὸν ἔργον ὁ MDM ἀκολουθῶν νεωτερικᾶς συνηθείας καταργεῖ τὴν παράδο-
 σιν τῶν ἐκδόσεων τῆς Ὁξφόρδης καὶ χωρίζει παραδείγματος χάριν: ἀ ν θ - ρ ὡ -
 π ω ν σελίς 142, στίχος 25-26, κιν δ ὕ ν - ω ν 140, 22-23, ἐ π ι τ ρ ῆ ψ - ο υ σ α ι
 395, 19-20, ἀ φ ι σ τ - ἄ μ ε θ α 458, 7-8, ἀ σ ε β - ἔ σ τ ε ρ ο ν 458, 4-5, κ.ἄ. Δὲν
 δύναμαι νὰ διακρίνω εἰς τὰ παραδείγματα ταῦτα σαφῶς ποῖος κανὼν ἀκολου-
 θεῖται.

Περὶ τοῦ παρεχομένου Λουκιανείου κειμένου τῶν ἔργων τοῦ τόμου τούτου
 ἔγραφα ἤδη ὅτι εἶναι ἱκανοποιητικόν. Σημειῶ ἐπίσης ὅτι καὶ ἐὰν ἐνδεχομένως
 εἰς πολλὰς περιπτώσεις προετιμῶντο ἄλλαι γραφαί, ἐκ τῶν ἐπαρκῶς ἀναγραφο-
 μένων ἐν τῷ κριτικῷ σημειώματι, πάλιν τὸ κέρδος εἰς Λουκιανεῖον ὕψος δὲν θὰ
 ἦτο ἄξιον λόγου. Ἐπομένως μᾶς δίδεται ἐν κείμενον εἰστοχον. Ἐν τούτοις θὰ
 ἤθελα νὰ σημειώσω τυπογραφικὰ τινὰ ἀβλεπτήματα καὶ τινὰς δευτερευούσης
 σημασίας παρατηρήσεις:

Ἔργον 70, σελ. 28 στ. 1-3 εἰπέ μοι, μία τις ὁδὸς ἐστίν...; ἢ
 ὄ λ η θ ἦ ἐ γ ὼ ἦ κ ο υ ο ν ὡ ς καὶ ἄ λ λ ο ι π ο λ λ ο ἰ τ ι ν ἔ ς εἰ σ ἰ ν;
 γραπτέον καὶ ἄ λ λ α ι π ο λ λ α ἰ ὡ ς οἱ recs. τοῦ app. crit. Τὸ ἐρώτημα εἶναι,
 ἂν μία μόνον ἢ πλείονες ὁδοί. σελ. 37 στ. 19 τὸ τε τοίνων, τυπογ. λάθος,
 γρ. τοίνυν. σελ. 82 στ. 1 ἀπιτητέον, ἀντι ἀπιτέον, φαίνεται ὅτι
 ὁ Λουκιανὸς καὶ εἰς ἄλλο ἔργον χρησιμοποιῶν τὸν ἀδόκιμον τύπον ὑπερέβαινε
 ἀνευδοιάστως τὰ ὄρια. Ἔργον 73, σελ. 99 στ. 14. πάντα γέρων τις ἐ-
 σ ὠ ζ ε ν, ὁ τονισμὸς τοῦ ρήματος ἀποτελεῖ ἢ παρόραμα ἢ λάθος. σελ. 110
 στ. 17 τὴν χιονικίδα, παρόραμα, γρ. χοινικίδα. Ἔργον 76 σελ.
 144 στ. 17 τί ἂν δόφη τις ἀνδρός... ἔχοντος; Παρὰ τὴν ἐξειδικασμένην

